

Modifiye Edilmi? Otizm Davran?? Kontrol Listesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Modifiye Edilmi? Otizm Davran?? Kontrol Listesi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26214>

Özet

Modifiye Edilmi? Otizm Davran?? Kontrol Listesi (M-ABC), orijinal Otizm Davran?? Kontrol Listesi (Autism Behavior Checklist - ABC)'nin Türkçe popülasyonuna uyarlanm?? ve geçerlik/güvenirlik çal??ması yap?lm?? bir versiyonudur. Bu ölçek, özellikle **otizm spektrum bozuklu?u** (OSB) olan bireylerin davran??sal özelliklerini ve belirtilerini de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmi?tir. Ölçek, profesyoneller (ö?retmenler) ve ebeveynler tarafından kullan?labilen, hızlı ve standartla?tır?lm?? bir tarama aracı i?levi görmektedir. Uyarlama çal??ması, aracı'n Türkiye'deki erken çocukluk özel e?itim alanında kullan?m? için sa?lam **psikometrik özelliklere** sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

M-ABC, bireyin konu?ma becerilerine ba?lı olarak farklı madde say?ları kullanabilen esnek bir yapıya sahiptir. Bu özellik, ölçeğin geni? bir yelpazedeki geli?imsel seviyelerde bulunan çocuklar? de?erlendirmede etkinli?ini art?rmaktadır. Ölçek, ebeveyn ve ö?retmen formları aracılığıyla birden fazla gözlemciden veri toplayarak davran??sal profilin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına olanak tan?ır.

Anahtar Kelimeler

Otizm Davran?? Kontrol Listesi, Otizm Spektrum Bozuklu?u, Uyarlama, Davran??sal De?erlendirme, Geçerlik, Güvenirlik, GARS-2, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

O. Özdemir, ?. H. Diken, Ö. Diken, G. ?ekercio?lu.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, **otizm spektrum bozuklu?u** (OSB) tan?sı alm?? veya risk altında olan bireylerin davran??sal özelliklerini sistematik bir şekilde belirlemek ve de?erlendirmektir. Modifiye edilmi? Türkçe versiyonu, özellikle Türkiye popülasyonunda, klinik ve e?itim ortamlar?nda otistik davran??ları'n tarama ve izleme süreçlerini desteklemek üzere tasarlanm??tır.

Ölçek, profesyonellere ve ailelere, çocuğun gösterdi?i otistik davran??ları'n varlı?ını hızlıca tespit etme ve bu davran??ları'n sıklığı'na dair objektif veriler toplama imkân? sunar. Bu sayede erken müdahale programları'n planlanmasına ve bireyin geli?iminin periyodik olarak takip edilmesine önemli katkıları sa?lar.

Yapı

Ölçek, Otizm Spektrum Bozuklu?u ile ili?kili tipik davran??lar? ölçen çok boyutlu bir yapıya de?erlendirmektedir. Orijinal **Otizm Davran?? Kontrol Listesi** (ABC) ölçe?i genellikle Duyusal Davran??lar, ?i?ki Kurma, Vücut ve Nesne Kullan?m?, Dil Kullan?m? ve Sosyal Davran??lar gibi alt boyutlarda incelenir. Modifiye edilmi? versiyon da benzer ?ekilde, otistik semptomlar?n ?iddetini ve s?kl???n? yans?tan gözlemlenebilir davran??lara odaklanmaktadır.

Ölçe?in madde say?s?, bireyin **ifade edici dil becerilerine** sahip olup olmamas?na ba?lı olarak de?i?kenlik göstermektedir. Konu?ma becerisi olmayan bireyler için 50 madde kullan?lırken, konu?ma becerisi olan bireyler için ek 7 madde ile toplam 57 madde de?erlendirmeye alınır. Bu adaptif yapı, ölçe?in farklı gelişim seviyelerindeki bireyler için uygunlu?unu art?rmaktadır.

Geçerlik

Modifiye Edilmi? Otizm Davran?? Kontrol Listesi'nin (M-ABC) geçerlik çal??malar?, özellikle **ölçüt geçerli?i** (criterion validity) üzerine yoğunlaşmıştır. Kaynak ara?tırmada, M-ABC'nin otistik davran??lar? ölçme yetene?ini do?rulamak amacıyla, alanda yaygın olarak kabul gören Gilliam Otizm Derecelendirme Ölçe?i-2 (GARS-2) ile karşılaştırmalı analizler yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, M-ABC ile GARS-2 arasında yüksek ve anlamlı düzeyde bir ili?ki (korelasyon) tespit edilmiştir. Bu bulgu, M-ABC'nin **otizm** ile ili?kili davran??lar? ölçme konusunda GARS-2 ile benzer sonuçlar üretti?ini ve dolay?sıyla geçerli bir araç oldu?unu güçlü bir ?ekilde desteklemektedir. Bu yüksek ölçüt geçerli?i, ölçe?in klinik ve ara?tırma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçe?in farklı formlar?nda ve uygulama ko?ullar?nda tutarlı sonuçlar verdi?ini göstermiştir. Aracın 2008 versiyonunun iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirli?i incelenmiştir.

?ç Tutarlılık (Cronbach Alfa): ?ç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa) .88 olarak belirlenmiştir. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin genel olarak aynı yapıya ölçtü?ünü ve yüksek bir homojenliğe sahip oldu?unu ifade eder.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Zaman içinde tutarlılık ölçen test-tekrar test korelasyon katsay?s?, gözlemci formlar?na göre farklılık göstermiştir. Ö?retmen formu için bu katsayı .99 gibi çok yüksek bir düzeyde, ebeveyn formu için ise kabul edilebilir düzeyde (.76) bulunmuştur.

Gözlemciler Arası Güvenirlik: Ö?retmenler ve ebeveynler arasındaki güvenilirlik katsay?s? .55 düzeyindedir. Bu, farklı ortamlarda ve farklı gözlemciler tarafından yapılan de?erlendirmeler arasında orta düzeyde bir uyum oldu?unu ve davran??lar?n durumsal farklılıklar gösterebilece?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Kaynak materyalde Modifiye Edilmi? Otizm Davran?? Kontrol Listesi'nin faktör yap?s?na dair do?rudan bir istatistiksel sonuç sunulmamaktadır. Ancak, bir uyarlama çal??mas?n?n parças? olarak, orijinal **Otizm Davran?? Kontrol Listesi**'nin (ABC) temel ald??? çok faktörlü yap?n?n Türkçe kültürüne uygunlu?unun incelenmi? olmas? beklenir.

Orijinal ABC, genellikle otistik davran??lar? kategorize eden be? temel faktör üzerine kuruludur (Duyusal, ?li?ki Kurma, vb.). Uyarlama çal??mas? s?ras?nda bu faktör yap?s?n?n do?rulay?c? veya aç?mlay?c? faktör analizleri ile incelenerek, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n Türkçe popülasyonunda da geçerlili?ini korudu?u varsay?lmaktadır. Bu analizler, ölçe?in farklı alt alanlar? (duyusal, sosyal, dil vb.) ayr??t?rma amac?na hizmet eder.

Araç

Test Türü: Uyarlama, Tarama ve Davran?? Kontrol Listesi

Format: Gözlemci (Ö?retmen ve Ebeveyn) Raporlama Formu

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlanm?? Versiyon)

Popülasyon Grubu: Otizm Spektrum Bozuklu?u (OSB) olan veya risk ta??yan bireyler.

Ya? Grubu: Erken çocukluk dönemi ve sonrasında?ndaki bireyler.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki özel e?itim ve klinik ortamlarda de?erlendirilen, otistik özellikler gösteren çocuklar ve ergenler.

Test Metodolojisi: Ölçek, davran??n varl??n? veya yoklu?unu de?erlendiren ikili (dichotomous) bir derecelendirme sistemi kullanır. Gözlemci, belirtilen davran??n varl??n? 1 (Var) veya yoklu?unu 0 (Yok) olarak i?aretler. Bu basit derecelendirme, hızlı ve objektif veri toplamaya sa?lar.

Anahtar Kelimeler

Özel E?itim, Gözlemci Raporu, Psikometrik Ölçek, Tarama Arac?, Çocuk Geli?imi, ?? Tutarlılık, **Cronbach Alfa**, ?fade Edici Dil Becerileri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Onur Özdemir

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: hede@gmail.com (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Yaz??ma Adresi: Makalenin yay?mland??? dönemdeki yaz??ma adresi için kaynak makaleye ba?vurulmal?d?r.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçe uyarlama ve psikometrik çal??malar?n?n yap?ld??? akademik yay?n y?I? 2013'tür. Ölçe?in kullan?m? ve telif haklar?, orijinal **Otizm Davran?? Kontrol Listesi (ABC)** geli?tiricilerine ve Türkçe uyarlama çal??mas?n? yürüten yazarlara aittir. Kullan?m izinleri için sorumlu yazar Onur Özdemir ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Bu akademik çal??man?n tam metnine Dergipark üzerinden eri?im sa?lanabilmektedir: dergipark.ulakbim.gov.tr

Kaynaklar

Özdemir, O., Diken, ?. H., Diken, Ö. ve ?ekercio?lu, G. (2013). Otizm Davran?? Kontrol Listesi (Autism Behavior Checklist-ABC) Modifiye Edilmi? Türkçe Versiyonu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas?: Pilot Uygulama Sonuçlar?. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 5(2), 168-186.

Ölçe?in orijinal PDF doküman? bu ba?lant?dan indirilebilir: otizm-davranis-kontrol-listesi-toad.pdf

Modifiye Edilmi? Otizm Davran?? Kontrol Listesinin Maddeleri

Konu?ma becerisi (ifade edici dil becerileri) olmayan bireyler için 50 madde ve konu?ma becerisi (ifade edici dil becerileri) var ise 7 madde ile birlikte 57 madde

Derecelendirme: 0 (Yok) ve 1 (Var)